

Bijlage III-a

Archeologische Quick-scan De Buurt 33

Gemeente
Drechterland

Document	Archeologische Quickscan
Plangebied	De Buurt 33b, Venhuizen, gemeente Drechterland
Adviesnummer	22187
Opsteller(s)	A.S. de Groot (KNA Archeoloog) & S. Gerritsen (senior KNA Archeoloog)
Datum	15-09-2022

Advies	Vrijgeven onder voorwaarde: Monitoring graafwerkzaamheden. (kosteloos)
Vervolgtraject	Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens een week van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden. Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang. archeologie@hoorn.nl / 06-11648953

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

Op verzoek van Bouwbureau Sjaak Schouten (contactpersoon: dhr. S. Schouten) en de gemeente Drechterland (contactpersoon: mevr. L. Luijt) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot het bouwen van een nieuwe woning aan De Buurt 33b in Venhuizen, gemeente Drechterland (afb. 1).

Voor De Buurt 33a is al eerder een archeologische quickscan opgesteld door Archeologie West-Friesland.¹ Toen stond nog in de planning om hier een paardenstoeterij/-fokkerij te vestigen. Dit plan is inmiddels verplaatst naar een locatie aan de Lakemanweg. Het plan is nu om de schuur ten oosten van de woning aan De Buurt 33a te slopen en op het perceel aan de De Buurt 33b een tweede woning te bouwen.

Het huidige bouwblok ter hoogte van het plangebied komt te vervallen en zal plaats maken voor twee kleinere bouwvlakken (afb. 2). Binnen het nieuwe bouwvlak aan De Buurt 33b zal een woning van ca. 165 m² worden gebouwd. Voor de nieuwbouw zijn nog geen definitieve funderingsplannen bekend. In dit adviesdocument wordt uitgegaan van een gebruikelijke bodemverstoringe funderingswijze.

Om de nieuwe perceelsindeling mogelijk te maken zullen waarschijnlijk slootdelen worden uitgegraven.

¹ De Groot, Schinning & Soonius 2021.

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

Afbeelding 1. De ligging van het plangebied (rode stippellijn) op een luchtfoto (bron: PDOK).

Afbeelding 2. Het plan voor De Buurt 33 (naar tekening 15-1242 00C Bouwbureau Sjaak Schouten).

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

2. Bestemmingsplan en Beleidskaart archeologie

Het plangebied valt binnen het bestemmingsplan Drechterland Zuid (vastgesteld 24-06-2013), herzien in 2015.² Middels het bestemmingsplan geldt binnen het plangebied een dubbelbestemming Waarde – Archeologie 2. Hierbij geldt dat bij bodemverstorende bouwwerkzaamheden groter dan 100 m² en dieper dan 40 cm onder maaiveld rekening dient te worden gehouden met het aspect archeologie.

Archeologie West-Friesland heeft voor de gemeente Drechterland een archeologische beleidskaart ontwikkeld. De beleidskaart archeologie met toelichting is op 16 december 2019 vastgesteld door de gemeenteraad.³ Op de beleidskaart archeologie is aangegeven waar de bekende archeologische waarden zich bevinden en welke archeologische verwachtingen er zijn. De waarden en verwachtingen zijn gecombineerd met een beleidsadvies per zone. Voor de beleidskaart zijn onder andere de waarde en de begrenzing van de historische dorpslinten nader gespecificeerd, met name aan de hand van verschillende historische kaarten.

Volgens de beleidskaart ligt het plangebied in een zone met een hoge archeologische waarde voor vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Hier is een vrijstellingsgrens van 100 m² aan verbonden (afb. 3).

De vrijstellingsgrens uit het bestemmingsplan en de beleidskaart archeologie zal worden overschreden door de geplande nieuwbouw.

Afbeelding 3. De ligging van plangebied (zwarte stippellijn) op beleidskaart archeologie van de gemeente Drechterland.

² NL.IMRO.0498.BPDrechterlandZd-vg0; NL.IMRO.0498.EHBPDrechterlandZd-VG01.

³ Soonius, de Groot & Bartels 2019.

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

3. Cultuurhistorische achtergrond

Het plangebied valt net buiten de historische dorpskern van De Buurt/Oostergouw zoals deze is aangegeven op de Archeologische Monumentenkaart. De dorpskern is aangewezen als terrein van hoge archeologische waarde (AMK monumentnummer 14879). De weg die als De Buurt wordt aangeduid, ligt op een oude binnenwaterkerende dijk van historisch-geografische waarde (CHW code WFR250G).

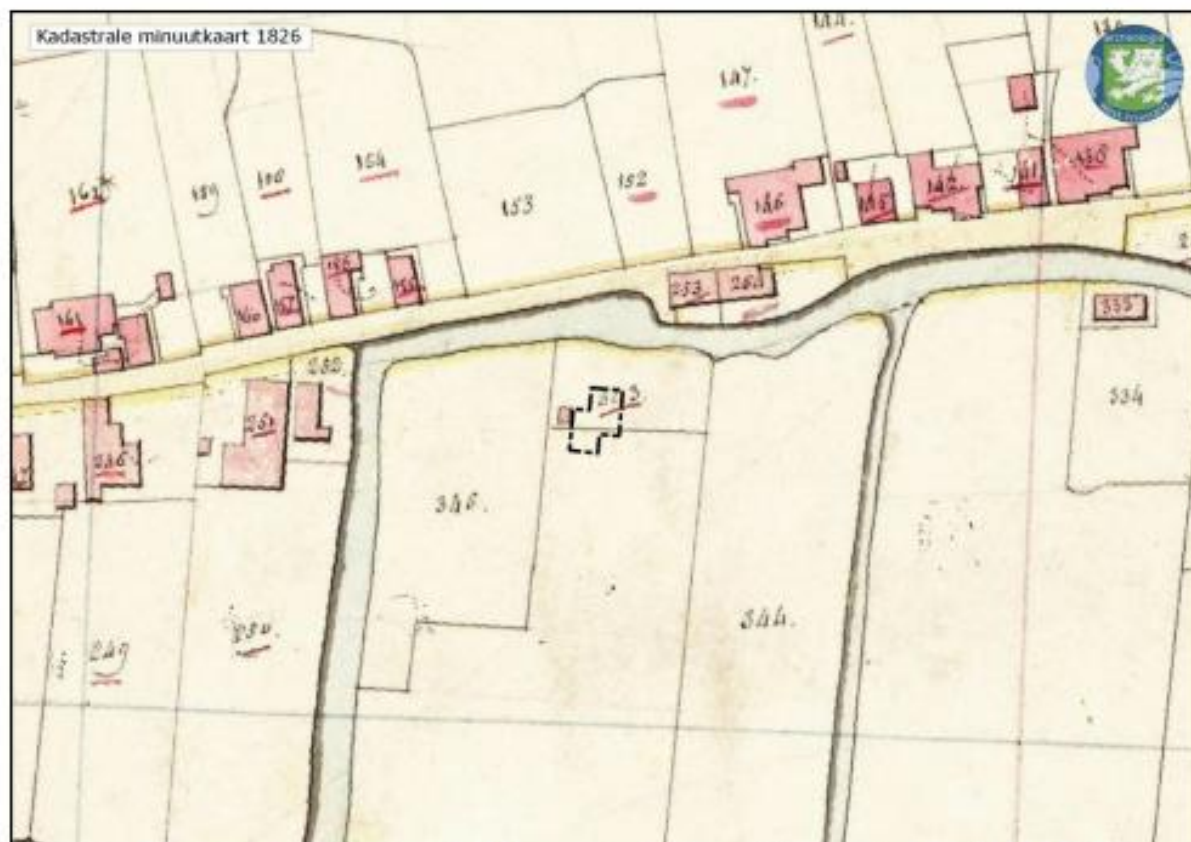
Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op de kaart van Johannes Dou uit 1651-1654 is een gebouw aanwezig ter hoogte van het plangebied (afb. 4). In verhouding met de andere huizen langs De Buurt is dit gebouw vrij groot ingetekend. De precieze aard, omvang en locatie van het gebouw is op basis van deze kaart helaas niet te bepalen.

Op de latere kadastrale minuutkaart uit 1826 is het pand verdwenen (afb. 5). Het noordelijk deel van het plangebied viel destijds samen met perceel E343. Het perceel was in bezit van boer Klaas Schoenmaker en werd gebruikt als weiland. In de zuidwesthoek stond nog een klein schuurtje.

Afbeelding 4. De globale locatie van plangebied (zwarte cirkel) op een uitsnede van de kaart van Johannes Dou uit 1651-1654 (collectie Westfries Archief).

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

Afbeelding 5. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op de kadastrale minuutkaart uit 1826 (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

4. Archeologische en geologische bronnen

Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie en Middeleeuwen. Op de bodemkaart Venhuizen (Du Burck 1955) is zichtbaar dat het plangebied op een overgangsground met kleiondergrond ligt (kleur groen op afb. 6). Voor deze gronden wordt een middelhoge verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie aangehouden. Deze verwachting is gezien de relatief geringe omvang van het plangebied verder niet van invloed op het advies. Archeologisch onderzoek naar prehistorische vindplaatsen is namelijk pas werkelijke zinvol vanaf een bepaalde oppervlakte.

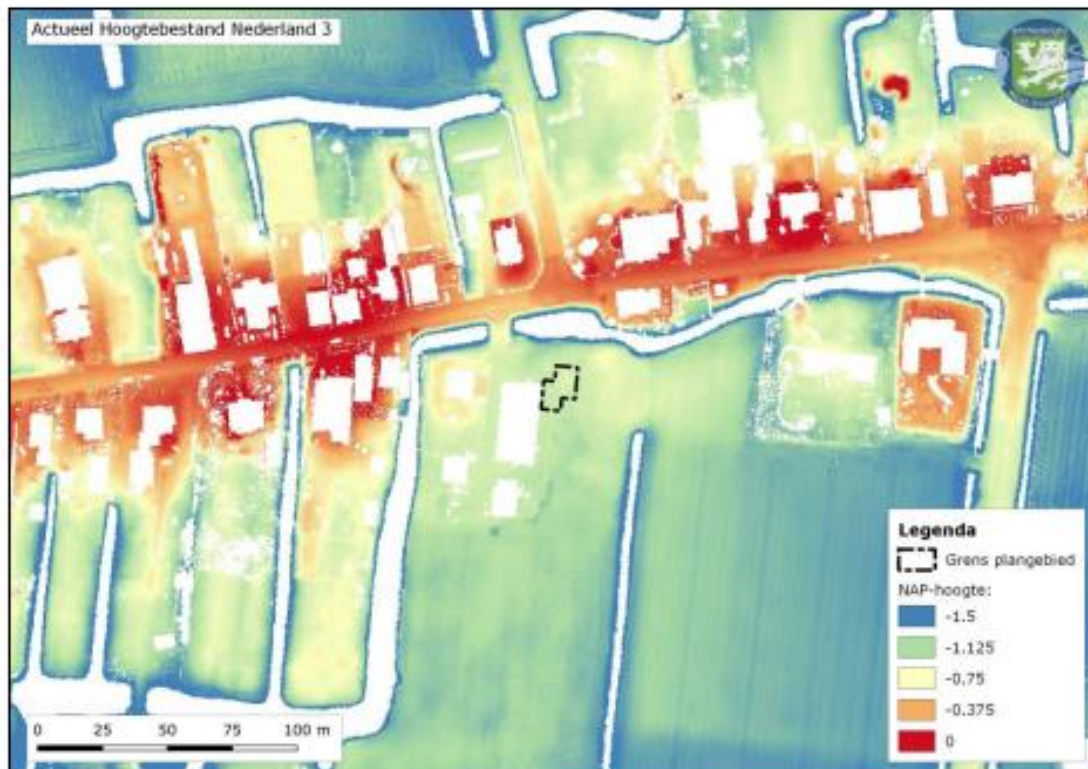
Vlak naast het plangebied zijn op de bodemkaart kleiige en zavelige oude cultuurgronden aanwezig (kleuren licht- en donkerbeige op afb. 6). Dit zijn ophogingen die zijn ontstaan vanaf de Late Middeleeuwen. Op deze locatie duidt dit type ondergrond waarschijnlijk op een oudere bewoningslaag onder de 17de-eeuwse bewoning die op de kaart van Dou zichtbaar is. Deze bewoning is mogelijk anders gesitueerd dan de latere bewoning.

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is het dorpslint langs De Buurt fraai zichtbaar (afb. 7). Op het AHN zijn langs de dorpslinten in West-Friesland vaak terpachtige constructies zichtbaar, die in verband kunnen worden gebracht met middeleeuwse bewoning. Het plangebied valt niet samen met een duidelijke terpachtige constructie. Direct ten oosten van de woning is een hele lichte verhoging waarneembaar die mogelijk correspondeert met de locatie van de zavelige oude cultuurgrond op de bodemkaart en de boerderij op de kaart van Dou.

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

Afbeelding 6. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op de bodemkaart van Venhuizen (bron: Du Burck 1955). In blauw staan de boringen aangegeven die tijdens de veldtoets in 2016 zijn gezet.

Afbeelding 7. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op het Actueel Hoogtebestand Nederland 3 (bron: www.ahn.nl).

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

Op 16 november 2016 is ten zuiden van de nu geplande nieuwbouw een veldtoets uitgevoerd (blauwe stippen op afb. 6). Daarbij zijn drie boringen gezet. Op basis van boring 1 en 2 kon de hoge archeologische verwachting voor intacte vindplaatsen uit de prehistorie worden bijgesteld naar laag. De bovengrond ging op een diepte van 35 tot 50 cm abrupt over in de natuurlijke ondergrond. Het bronstijdniveau blijkt in het recente verleden afgetopt.

In boring 3 is getracht de zavelig oude cultuurgrond aan te treffen, zoals gekarteerd op de bodemkaart. Onder de bouwvoor (van ca. 30 cm) was een ophogingslaag waarneembaar van ca. 40 cm dikte, bestaande uit uiterst siltige, zwak humeuze grijze klei. Deze ophogingslaag ging uiteindelijk op 70 cm -Mv abrupt over in de natuurlijke ondergrond. Voor dit meest noordelijke deel vlak achter het dorpslint is een middelhoge verwachting voor archeologische resten uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd geformuleerd.

Op het weiland vlak naast het plangebied (ca. 17 m richting het oosten) zijn in 2014 door een particulier een vijftal munten uit de 16de en 17de eeuw gevonden (Archisnummer 4706451100, AWF vondstmeldingsnummer 1666). Het gaat om twee Zweedse öres, een zilveren Spaanse mat, een zilveren Dubbele groot uit Bremen en een zilveren Hollandse rekenpenning.

Binnen een straal van ca. 400 m rondom het plangebied staan verder twee vondstmeldingen in het landelijke registratiesysteem Archis (Archisnummers 2792405100 & 4708509100). Dit betreft metaalvondsten uit de Nieuwe Tijd en aardewerk, dierlijk botmateriaal en paleobotanische resten uit de Midden Bronstijd.

In 2011 is door Archeologie West-Friesland een archeologische begeleiding uitgevoerd aan De Buurt 5. Tijdens het veldwerk is een langhuis uit de eerste helft uit de 17de eeuw opgegraven. Aan de hand van een aanvullend booronderzoek kon oudere bewoning worden vastgesteld op de locatie. Er zijn ophogingslagen aangetroffen die waarschijnlijk dateren uit de latere 12de of 13de eeuw.⁴

5. Conclusie

Het staat in de planning om een nieuwe woning van ca. 165 m² te bouwen aan De Buurt 33b in Venhuizen. De geplande nieuwbouw overschrijdt de vrijstellingsgrens van 100 m² uit het bestemmingsplan en de beleidskaart archeologie.

Op de 17de-eeuwse kaart van Dou is bebouwing zichtbaar ter hoogte van het plangebied. Waar deze bebouwing exact heeft gestaan is onbekend. Mogelijk bevond het woonperceel zich iets ten oosten van het plangebied. Op de kadastrale minuutkaart uit 1826 is het gebouw verdwenen. De hoge archeologische waarde voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen kan op basis van de bodemkaart en de hoogtekaart enigszins naar beneden worden bijgesteld. Het plangebied ligt buiten de hoger gelegen zone met oude cultuurgronden langs het dorpslint.

6. Advies

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk. De vindplaats is te gering om significant bij te dragen aan archeologische vraagstellingen.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

Ten behoeve van het doen van waarnemingen dient wel in de omgevingsvergunning te worden opgenomen dat Archeologie West-Friesland toekomstige graafwerkzaamheden wil **monitoren**.

⁴ Gerritsen 2013.

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

Voor het monitoren van de graafwerkzaamheden worden geen kosten in rekening gebracht en dit zal niet tot noemenswaardige vertragingen leiden. Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen is (conform de Erfgoedwet, § 5.4, artikel 5.10) eigendom van de Provincie Noord-Holland en zal door Archeologie West-Friesland worden aangeleverd aan het Provinciaal depot voor archeologie van Noord-Holland te Castricum.

Het is van belang dat Archeologie West-Friesland **minstens een week van tevoren** wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden (archeologie@hoorn.nl / 06-11648953). Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang.

7. Bronnen

AHN3 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

Bouw bureau Sjaak Schouten, 2022. Situatie wijziging bouwblokken aan de Buurt 33 – Lakemanweg te Venhuizen. Werkno. 15-1242, Tek.no. 00C. Datum: 29-08-2022 (gewijzigd).

Burck, P. du, 1955. De Bodemgesteldheid van de gemeente Venhuizen. *Stiboka-rapport* 406. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Gerritsen, S., 2013. Een langhuis aan de Tocht. De archeologische begeleiding aan De Buurt 5 in Venhuizen, gemeente Drechterland. *West-Friese Archeologische Rapporten* 47. Hoorn.

Groot, A.S. de, F.C. Schinning & C.M. Soonius, 2021. Archeologische Quickscan (update) De Buurt 33A, Venhuizen, gemeente Drechterland (adviesnummer 16150). Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Soonius, C.M., A.S. de Groot & M.H. Bartels, 2019. Toelichting Beleidskaart Archeologie gemeente Drechterland. *West-Friese Archeologische Notities* 44. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Westfries Archief

8. Geldigheid

Indien de (bodemroerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

15-09-2024